

Bolečina

Staro-poganski pesnik Sofokles je pisal žaloiгро z imenom Filoktet. V njej nam opisuje pravljčnega junaka, katerega so bogovi poslali strašno usoda. Strupena pšica ga je zadela in že je strup začel krožiti po njegovih žilah, gnojna rana pa mu je povzročala peznosne bolečine. Ker ni mogel nihče vztrajati v njegovi bližini, so ga poslali na samotni otok in tam je živel ločen od ljudi sam v bolečini in obupu. Ta obup opisuje pesnik tako živo, da človek sam čuti vso grozno bolečino. Bogovi pa so mu to bolečino poslali zato, ker so ga zavidali in sovražili.

Stari pogani so pač verovali, da bol in trpljenje pomeni zavist bogov in se seveda niso mogli povzpeti do lepe misli, kako nad ubogim človekom čuva neskončno dober Oče.

Ali pa ne vidimo tudi dandanes še, kako ljudje v trpljenju zdihujejo in tožijo in obupavajo nad božjo dobrotu? Da ne razumejo, kakšen pomen ima trpljenje in bolečina v našem življenju? Zato je primerno, da pogledamo, če se križ in trpljenje skladata z božjo dobrotu in njegovo modrostjo.

Na drevo leze goseniča. Po nesreči si ji znečkal del telesa. Goseniča se parkrat zvije, potem pa obrne glavo k zadnjemu koncu in prične gristi sebe in prav lahko opaziš, da ne čuti bolečin, četudi je rana smrtna.

Druge živali bolečino dobro čutijo. Z neko naravno slutnjo beže pred njo in sploh pred vsem, kar jih more boleti. Nagon lakote jih vodi na krmišče, nagon žeje pa k vodi.

Ali pa ima živalska bolečina kak pomen? O pač; stoji pač v službi ohranitve

telesa. Gosenič je toliko, da ena več ali manj na njih številu nič ne izpremeni, zato ji Bog ni dal občutja bolečine. Toda pomislimo, če bi druge živali ne čutile bolečine. Prav nič ne bi varovale svojega življenja pred sovražniki, ne bi čutile ne lakote, ne žeje in bi tako ne mogle nadomestiti porabljenе moči s hrano; končno bi izumrle. Tako je neprijetno čustvo bolečine prav res v službi ohranitve življenja. Tudi pri človeku je tako. Tudi njemu bolečina naznanja, da se bliža nevarnost in ga sili, da se nevarnosti izogne. Bolečina je znanilka bližajoče se bolezni in znamenje, da je življenje treba varovati pred sovražniki, ki ga obkrožajo od znotraj in od zunaj. Tudi njemu je lakota in žeja nagib, da varuje svoje telo in mu nadomesti s hrano in pijačo porabljenе moči.

Pa pri človeku ima bolečina še višji pomen: krepi značaj. Človek, ki ne zna pretrpeti nobene bolečine zaradi dobre stvari, je siromak. Zaničujejo ga. Človek pa, ki zna in more bolečino prenašati, je bogat duhovni človek in sili vsakogar k spoštovanju in občudovanju. Tako se s telesno bolečino tudi duh krepi in dviga nad živalsko revščino nižje narave. Odtrga se nekako od zemlje in dan za dnem uči omalovraževati zemako življenje zaradi višjih dobrot.

V še lepši luči pa nam kaže trpljenje in bolečino vera. Kristus je kralj in zmagalec sveta in je postal to v neizrečenih bolečinah na križu. S tem trpljenjem in s svetlo božjo močjo, s katero je to prestal, se je pokazal Sina božjega in je potegnil človeštvo nase bolj kot pa s svojim kraljevskim vhomom v Jeruzalem. S tem trpljenjem si je pridobil večno kraljevsko

lepoto in čast tudi kot človek. Pa tudi človeštvo je rešil s svojo močjo trpljenja. Tako je v Kristusu postalo trpljenje in bolečina skrivnost odrešenja.

Tudi za njegove otroke je trpljenje in bolečina sredstvo v dosego večne blaženosti. Trpljenje čisti pravičnega bednosti zemlje, napravlja ga Kristusu podbnega, dviga njegovega duha k nebeškim mislim, odtrga ga končno od zemeljskega in ga dvigne v nebeško domovino. Za grešnika pa je trpljenje klic in opomin očetov, ki hoče izgubljenega sina pripeljati nazaj v domačo hišo.

V trpljenju ga Bog pouči, da je, nesrečnež, svoje srce zagrebel v minljive dobrote in je večne in edine prave pozabil in zanemaril. S trpljenjem ga kliče k spre-

obrnitvi in pokori. Onemu pa, ki se je s pokoro že obrnil nazaj k Bogu, je trpljenje sveta pot zadoščenja. Kakor je razbojnik na križu svoje trpljenje združil s Kristusovim in od njega prejel oznanilo odrešenja, tako se združi človek v trpljenju s Kristusom in iz njega prejme njegova bolečina zadoščujočo moč, da se z zaupanjem izgubljenega sina vrže k nogam svojega očeta in položi v njegove roke svoje življenje.

V trpljenju se moramo pokazati moža in kristjana. Nikoli nas trpljenje ne sme spraviti do poganškega obupa, ampak po vsakem trpljenju dvigajmo pogled h Kralju trpljenja, ki nas bo iz trpljenja dvignil v večno radost.

Ceste in promet

Nedavno je bil podpisan zakon o javnih cestah in o varnosti prometa.

Novi zakon določa (čl. 2), da se poleg javnih cest ne smejo postavljati ograje bliže ko 1 m od cestnega roba (prej je to veljalo za sajenje gozdov), zgradbe za stanovanje, trgovine, pekarnice, vodnjake ne bliže ko 4 m, mehanične delavnice, kovačnice ne bliže ko 10 m, apnenice, opekarne, livnice ne bliže ko 20 m od zunanjega cestnega roba. Policijske oblasti so dolžne takoj prepovedati nadaljnjo gradbo naštetih naprav in odrediti, da se odstranijo v določenem roku. Lastniki posestev v hribovih, ki so postavili na cestnem zemljišču poleg javnih cest stavbe s stanovanji, ograje, plote, žive ograje itd., jih morajo prav tako odstraniti v roku leta dni po razglasitvi tega zakona.

Prepovedano je imeti bliže ko 5 m od cestnega roba gnojišča ali gnojne jame ter odvažati gnoj preko cestnega zemljišča ali cestnega jarka. Prepovedano je puščati na cesti otroke, živino, perutnino, posebno pa svinje. Lastniki gostiln in trgovin ob cestah, pred katerimi stojijo vozovi in živina, morajo na lastne stroške čistiti cesto in cestno zemljišče tam, kjer se ustavljajo vozovi (čl. 9).

Lastniki obstoječih jarkov in nepristopnih plotov večjega pomena morajo v roku

dveh let po uveljavitvi tega zakona na lastne stroške zgraditi stalne naprave, mostove in prehode po navodilih pristojnih cestnih uprav. Pristopna pota večjega pomena morajo lastniki v istem roku zgraditi tako, kakor je zgrajen kolovoz glavnega pota, ali jih posuti najmanj 10 metrov. Te naprave in pota lahko zgradi tudi pristojna cestna uprava na stroške lastnika (čl. 12).

O razsvetljavi vozov je določeno (člen 7) to-le: Kadar vozijo vozovi ponoči, morajo biti razsvetljeni. Svetilke morajo biti pričvrščene na levi strani voza. Vsak voz mora imeti zadaj reflektorsko steklo. Obliki in kaj, kjer se mora pričvrstiti, predpiše minister za gradnje. Za motorna vozila je določeno (čl. 30), da so v prometu lahko samo takšna vozila in prikolice s polnjenim in elastičnim gumijem. Od tega so izvzeta motorna vozila ministrstva vojske in mornarice. Uporaba samo elastičnih gum je dovoljena do konca leta 1934.

Za manjše in slabše grajene ceste določa zakon to-le (čl. 31): Na predlog tehničnega oddelka lahko banska uprava prepove promet z motornimi vozili po ožjih in zelo prometnih cestah, ako so neprimerne za motorna vozila. Ta prepoved se lahko ukine v vojaške namene.

V primeru, da kdo poškoduje cesto ali cestne naprave in če krivca ne morejo dobiti, ali od njega izterjati odškodnine, poravnajo škodo lastniki ceste ali one občine, na katerih ozemlju se je škoda zgodila.

Od tega ni izvzeta denarno kazenska odgovornost cestnega organa, ki skrbi za cesto (cestarja).

Denarni zavodi in denar

Gospodarska kriza divja naprej po vsej Evropi in lahko rečemo po celi zemlji. Tudi pri nas se stopnjujejo njeni neprijetni učinki. Zlasti prihaja pri nas do izraza vznemirjenje, ki je nastalo na denarnem trgu. Radi splošne krize izgubljajo ljudje zaupanje tudi v denar sam. Mnogi ne vedo nobenega pravega razloga, zakaj naj bi se vznemirjali, in so vendar popolnoma izgubili glavo. V mnogih krajih hočejo vsi ljudje, tudi tisti, ki nimajo prav nobene potrebe, denar dvigniti. Tisoči, milijoni, da danes že milijarde leže v privatnih blagajnah in v domačih skrinjah. To ne morda samo na kmetih, ampak prav tako, če ne še v večji meri, po mestih. Prišel je v zadnjih dneh še zakon o tako imenovani zaščiti kmeta, ki je duhove še bolj razburil. Zgodi se, da najhladnokrvnejši izgubljajo živce.

Naj na tem mestu poudarimo par misli. Večkrat je naš list že govoril o tem, kako nespametno je držati denar doma. Nekateri ga drže doma že celo leto, nekateri pol leta in so torej izgubili na vrednosti denarja vsaj 5%, namreč obresti. In vendar je popolnoma jasno, da bi denar enako propadel, če bi propadel, naj ga drži kdo doma ali v kakem denarnem zavodu. To naj bi tisti, ki še znajo hladno misliti, vendar upoštevali.

Druga misel, ki naj bo poudarjena, je tale: Dinar, o katerem so tolikokrat napovedovali, da bo padel, se po izkušnjah, ki smo jih napravili v zadnjem letu, drži. Ničesar še ni izgubil pri nas doma na vrednosti. Mnogi, ki so dinar položili v premičnine in nepremičnine, so radi tega, ker so plačevali nad vrednostjo, veliko zapravili. Nevarnost je, da se bo tudi sedaj, ko je napetost na denarnem trgu tako silna, mnogo ljudi zaletele in si napravilo nepopravljivo ško-

do. Znan nam je manjši kraj, kjer so naenkrat začeli zidati 12 novih hiš. 50 let se ni toliko zidalo v tistem kraju in se najbrž v prihodnjih 50 letih spet ne bo toliko. Vsi ti so v nevarnosti, da bodo enkrat preklinjali svojo prenačlenost. Kdor špekulira s padcem dinarja, naj ima jasno pred očmi, da je to špekulacija. Če bi se morda uredal, mora pripisati pač sam sebi. Mnogi, ki trenutno res potrebujejo denar, radi tega ne morejo do njega.

Zlasti pa moramo podčrtati tole: Čisto nemogoče je, da bi mogli dvigniti svoje naložbe pri denarnih zavodih vsi vlagatelji. V celi državi je kakih 17 milijard vlog. Narodna banka ima v obtoku sedaj 4 milijarde in 874 milijonov Din. Če računamo, da je 3 milijarde Din, ki bi morali biti v obtoku, spravljenih v raznih blagajnah in nogavicah, če dalje vpoštevamo, da je v raznih državnih blagajnah, železnicah, poštah, poštini hranilnicah, davčnih upravah itd. preko ene milijarde Din, si lahko vsakdo izračuna, koliko bi od gornjih 17 milijard v najboljšem slučaju mogli vsi denarni zavodi v celi državi naenkrat izplačati svojim vlagateljem. Nemogoče je torej, da bi denarni zavodi vse ljudi zadovoljili. Računati pa je danes treba tudi s tem, da je danes nemogoče denarnim zavodom gnati na boben vse zadolžene kmetije in vso industrijo. Če bi hoteli denarni zavodi potegniti denar iz industrije in iz kmetijskih posestev, bi moral peti boben dan na dan in seveda peti tudi brez uspeha. Pri vseh denarnih zavodih na Slovenskem pa je danes na primer okrog ene milijarde kmetijskih dolgovi! Vsekdo si torej lahko napravi primerno sliko, kakšno stanje bi nastopilo, če bi morali vsi denarni zavodi naenkrat vse kmete gnati na boben, da izplačajo tiste vlagatelje, ki danes ne znajo prav nič potr-

peti in ne znajo v tej težki krizi vzdržati.

Poleg tega pa je treba, da imamo jasno pred očmi, da ni treba prav nič izgubljanja zaupanja v denarne zavode. Res ne morejo ti danes izplačevati toliko, kol bi kdo rad in kol bi kdo potreboval, toda krivda, kot je iz gornjega razvidno, ni na njihovi strani, ampak na strani tistih, ki ne dajo gotovine v obtok. Krivda je na razmerah, ki jih naše posojilnice niso povzročile. Pri zadrugah z nemejejno zavezo ne more noben vloga-

telj svojega denarja izgubiti. Ko se razmere spet umire, in ko bo denarni obtok spet uravnan, bo spet vsakdo prišel lahko mirnim potom do svojega denarja. Upajmo, da bo to kmalu.

Se enkrat bi torej opozorili, da v vseh težkih časih najbolje vzdrži tisti, ki ohrani mirno kri in ne izgublja glave. To velja tudi v tej denarni krizi. Nikjer ne jemljite denarnim zavodom za zlo, če ne izplačujejo, kar bi kdo rad, ker nikomur ne morete vzeti za zlo nekaj, če sar ni on nič kriv.

Rokodelske obrti

Novi obrtni zakon, ki je marca meseca stopil v veljavo, ima nekatere posebnosti, ki se precej razlikujejo od določb starega obrtnega zakona. Naj navedemo nekatera določila novega zakona, ki se tičejo rokodelskih obrti:

Zakon našteva imenoma vse rokodelske, produkcijske in postrežne obrti, ki so vezane na usposobljenost; teh je 88 (po dosedanjem obrtnem redu samo 54). Ministru za trgovino in industrijo daje pooblastilo, da more na predlog in po zaslišanju zbornic naznačene vrste rokodelskih obrti z uredbo menjati, nanovo urediti, izpustiti ali nanovo uvrstiti; lahko pa tudi posamezne rokodelske obrti posebno uredi za gotove kraje, če to zahteva posebni način delovanja posameznih rokodelskih obrti v dotičnem kraju.

Zakon omogoča tudi prehod iz ene rokodelske obrti v drugo, kakor tudi prehod v drugo obrt, ki je glede na način in posebnost dela sorodna. Kateri obrtni so v tem smislu sorodni, določi trgovinski minister. Pri prehodu iz ene rokodelske obrti v drugo, ki je označena pod isto točko, zadostuje, če je dotičnik položil mojstrski izpit iz ene pod isto točko označene obrti. Treba je le prehod pismeno prijaviti pristojni splošni upravni oblasti I. stopnje. Prehod iz ene obrti v drugo sorodno obrt pa je mogoče po predhodni položitvi mojstrskega izpita iz one obrtne stroke, na katero želi preiti dotični obrtnik. V § 23

so pod isto točko med drugim naznačeni n. pr. frizerji, brivci, lasničarji in manikerji in je torej prehod iz ene teh obrti v drugo mogoče brez posebnega mojstrskega izpita.

Za izvrševanje gotovih rokodelskih obrti, s katerimi se poglavitno bavijo žene (kakor n. pr. izdelovanje ženskih klobukov, umetnega cvetja, predmetov za okras in čipk, izdelovanje ženskih in otroških oblek in perila, lkanje, vezenje in slično) more minister za trgovino in industrijo po zaslišanju zbornic odrediti krajši čas učnja ali pomočniškega zaposlenja ali osvoboditve eno takih strok ali dokaza o učenju in pomočniški dobi.

Kot dokaz za predpisano učno dobo lahko služi tudi izpričevalo strokovnega učnega zavoda, v katerem se s strokovnim in praktičnim poukom daje strokovna izobrazba iz določene obrtne stroke. Prav tako velja kot dokaz končane učne dobe izpričevalo IV. razreda srednje šole ali podnebna šolskega zavoda po končanem strokovnem tečaju, s katerim je bilo združeno praktično delo. Točnejše odredbe glede takih tečajev bo predpisal trgovinski minister s pravilnikom. Na drugi strani pa zakon pooblašča trgovinskega ministra, da za gotove stroke rokodelskih obrti veže izdajo obrtovnice, odnosno koncesije le na one osebe, ki so uspešno končale gotovo strokovno šolo ali so noločile poseben izpit v naši državi.

Prispevki občin za cerkvene namene

Zelo nejasni so med ljudstvom pojmi, kako mora prispevati za vzdrževanje bogoslužja. — Pod ta splošni naslov spadajo osebe, ki izvršujejo bogoslužna (cerkvena) opravila, in pa poslopja, kjer se izvršujejo, dalje v katerih prebivajo duhovniki ali služabniki cerkve. Med slednje spadajo cerkveniki in organisti.

V naših krajih še vedno veljavna stara avstrijska zakonodaja je tako zastarela, da je ureditev razmer z novim zakonom nujno potrebna, zlasti ker se avstrijski zakon iz leta 1874 (drž. zak. št. 50) v praksi sploh ne izvršuje. Saj do ustanovitve farnih občin po tem zakonu sploh ni prišlo. — Tako torej pri nas zastopa farno občino — kolikor jo sploh zastopa — le krajevna (politična ali upravna) občina.

Namen tega članka ni obširneje tolmačiti prejšnje državne in deželne zakone, po katerih so župljani, ki tvorijo cerkvene ali farne občine, dolžni prispevati za cerkvene in bogoslužne namene. — Sem ne spadajo prejemki duhovnikov, ki jih urejata zakona o kongruiz iz leta 1885, drž. zak. št. 47, in iz leta 1898, drž. zak. št. 176; dalje zakon z dne 25. II. 1907, drž. zak. št. 58, o uvedbi poviškov najnižjih dohodkov klera v dušnem pastirstvu.

Največkrat se pojavljajo vprašanja, ali smejo krajevne (politične ali upravne) občine v okviru občinskih proračunov prispevati h kritju potrebščin za bogoslužje. — V tem pogledu gre za plače cerkvenikov in organistov in za vzdrževanje cerkva, cerkvenih poslopij in župnijskih-nadarbinskih poslopij, to je župnišč, kaplanij i. dr., s pripadajočimi gospodarskimi poslopji. — V obče je znano, da je po zakonu treba uvesti konkurenčno razpravo, pri kateri se ugotovi višina potrebščine bodisi za plačo cerkvenika ali organista, bodisi za popravila cerkvenih ali nadarbinskih poslopij. Ni pa dovolj znano, da je dana krajevnim (političnim odnosno upravnim) občinam možnost, kriti razne bogoslužne ali cerkvene potrebščine tudi s prostovoljnimi prispevki. — Zlasti je mogoče to ondi, kjer se krijejo meje župnije z mejami političnih občin. Priporočljiv je način kritja s prostovoljnimi prispevki — to se pravi: ne da bi se povzročila izvršitev konkurenčne razprave — že iz čisto gospodarskega razloga, ker si prihranijo farani, ki so vendar sami tudi občani, večših prav znatne — komisij-ske stroške, ki jih morajo plačati sami.

Upravno sodišče v prejšnji državi (dunajsko) je v predvojni dobi ponovno razsojalo o pritožbah zoper take prostovoljne prispevke političnih občin ter tudi ponovno razsodilo, da so prostovoljni prispevki za bogočastne (torej cerkvene) namene dopustni, zato mogoči. — Naj navedemo par takih razsodb:

1. Prostovoljne naklonitve občine za bogočastne namene kakršnikoli verski družbi po sebi tudi po zakonu (z dne 25. V. 1868, drž. zak. št. 49) niso prepovedane. Ako občina dovoljuje take naklonitve, ne sme ž njimi obremenjevati davkoplačevalcev druge vere. Pravico do pritožb zoper take sklepe imajo le davkoplačevalci druge vere. (Razsodba z dne 10. II. 1904, št. 1472, Budw. XXVII. A. 2363.)

2. Dovolitev subvencije (podpore) iz sredstev krajevne občine cerkvenemu stavbnemu društvu je dopustna ... (itd.). (Razsodba z dne 6. XI. 1906, št. 10.094, Budw. XXX. A. 4737.)

3. Prostovoljne dajave za bogočastne namene (ustanovitve dušnopastirskega kraja) od strani kake občine po zakonu niso izključene. Le občani drugih ver s tem ne smejo biti soobremenjeni. (Razsodba z dne 23. III. 1904, Budw. XXVIII. A. 2469.)

4. V drugi razsodbi z dne 2. XI. 1912, št. 12.002, Budw. XXXVI. A. 9175, pravi ob sklepu upravno sodišče: Občinski zastop in avtonomna višja oblastva odločajo po prostem preudarku, ali je kak izdatek (v bogoslužne namene) finančno dopusten in primeren ali koristen.

5. Zopet druga razsodba upravnega sodišča z dne 25. I. 1908, št. 833, Budw.

XXXII. A. 5675, se glasi glede na neko pritožbo zoper podporo cerkvenemu stavbnemu odboru iz občinskih sredstev, da taka subvencija tudi drugi občini za storjeno protiuslugo ne nasprotuje določbi § 35 prej navedenega zakona (iz leta 1874). — — — Za kritje iz tega naslova storjenega izdatka so zavezani davkoplačevalci ne glede na njihovo verozipoved.

Naj zadostujejo ti primeri. Iz navedene judikature upravnega sodišča v prejšnji državi, ki je bilo nesporno na višku, je razvidno in dovolj jasno načelno stališče, da ne more biti pomislekov proti izdatkom iz občinskih sredstev za bogoslužne ali cerkvene namene kot so: prispevki k plačam cerkvenikov ali organi-

stov, za popravila cerkev, župnišča in nadarbinskih gospodarskih poslopij i. dr. Plačilo se ni mogoče upirati, kakor hitro nastopi za to potreba. Gre le za obliko, kako naj se plačilo izvrši. — Ako je torej dana možnost, da se lahko dobi kritje v okviru občinskega proračuna, zlasti ko gre za manjše prispevke, res ni mogoče razumeti, zakaj naj bi nadzorno oblastvo takih izdatkov ne odobrilo. Stvar se le komplicira, ako naj se za vsako malenkost izvrši konkurenčna razprava, ki je vrh vsega največkrat tudi burna, pa še v zvezi z nepotrebnimi stroški. — S prispevki v zmislu pričujočih izvajanj pa je stvar tako enostavna! — Seveda naj bi mirovali tudi večni pritožbarji!

F. K-r

R a z n o

Denar

Na ljubljanski borzi je imel denar sledečo ceno: 1 holandski goldinar 22.88 Din, nemška marka 13.38 Din, belgijski belg 7.91 Din, švicarski frank 10.97 D., tunt šterling 212 Din, dolar 56.26 Din, francoski frank 2.22 Din, češka krona 1.67 Din, italijanska lira 2.90 Din. Glede pošiljanja in prenašanja našega denarja v inozemstvo veljajo posebni predpisi. Zadnje čase je bilo občutno kaznovanih več oseb, ki so denar hotele tiho-lapiti v inozemstvo.

Cene

g Koliko so vredni mlečni proizvodi v Jugoslaviji. Na mlekarški anketi v Novem Sadu so najodličnejši strokovnjaki razpravljali o našem narodnem gospodarstvu ter o potrebi pospeševanja in boljše organizacije te važne gospodarske panoge. Med drugim je predsednik Zveze mlekarških zadrug ugotovil, da predstavlja proizvodnja pšenice v naši državi vrednost 2.5 milijarde Din, proizvodnja mleka pa 2.6 milijarde. Pri nas je vsega 1,169.000 molznih krav, ki dajejo na leto 1,169 milijonov litrov mleka; nadalje 4,800.000 ovac, ki dajejo na leto 260 milijonov litrov mleka in 1,000.000 koz, ki dajejo 150 mi-

lijonov litrov mleka. Če računamo vrednost kravjega in kozjega mleka po 1.50 Din pri litru, vrednost ovčjega mleka po 2 Din, tedaj znaša skupna vrednost kravjega mleka 1900 milijonov, ovčjega 500 in kozjega 225 milijonov Din, skupno 2625 milijonov Din. Zaradi slabe organizacije mlekarstva ostane pri nas vsako leto neizkoriščenega za 600 milijonov Din mleka. Čeprav ni mogoče kontrolirati točnosti gornjih števil, vendar nam ti podatki potrjujejo veliko važnost našega mlekarstva. Na tej anketi je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, da se izdela poseben zakon o produkciji in prodaji mlečnih proizvodov, da se mlekarškim zadrugam in centralam nudi iz javnih sredstev potrebna pomoč; da se mlekarškim zadrugam omogočijo primerna posojila; da se uvede izvozna premija za maslo v višini 5 Din pri kg; da se preskrbijo potrebne vsote za propagando konsuma mleka in mlečnih proizvodov; da se priredijo tečaji za mlekarške mojstre in da se ljudem brez posebne kvalifikacije prepove otvarjanje mlekarne.

g Padec cen sirove kave. Po količini je uvoz sirove kave ena najbolj stalnih postavk v našem uvozu in tudi zmanjšanje kupne moči našega prebivalstva zaradi krize je le v manjši meri vplivalo na koli-

čino uvoza. Leta 1927 smo uvozili 938 vagonov kave, l. 1928 961 vagonov, v letu 1929 pa 974 vagonov, l. 1930 je padel uvoz na 914, lani 1931 pa na 892 vagonov. V primeri z letom 1929, ko je bil uvoz največji, je bil lanski uvoz le za 20 odstotkov manjši. Zaradi silnega padca cene v zadnjih letih pa je vrednost uvožene kave zelo padla. Dočim smo v letu 1928 plačevali inozemstvu za 961 vagonov kave še 225 milijonov Din, smo lani za 892 vagonov kave izdali le še 91 milijonov Din. Samo zaradi padca cene smo torej lani prihranili pri uvozu tega važnega konsumnega predmeta okrog 130 milijonov Din.

g Preiskava poljske zemlje v kranjskem okraju. V ponedeljek, dne 2. maja t. l. ob 10 dopoldne se bo vršilo v dvorani hotela »Jelen« v Kranju predavanje o rezultatih 18 preiskav različnih vrst poljske in travniške zemlje v kranjskem okraju. Jeseni l. 1931 je bila v ta namen odvzeta zemlja iz 18 okolišev ter bila odposlana v znano kmetijsko poskusno postajo Berlin Lichterfelde, kjer je bila preizkušena glede redilnih snovi in kislosti po najnovejših znanstvenih načinih. Zaključki teh preiskav podajo točne smernice za pravilno, dobičkanosno in štedljivo gnojenje. Zato so izsledki preiskav velike važnosti ne samo za prizadete kmete, temveč tudi za druge posestnike dotičnih okolišev z enako zemljo in usevnim redom (kolobarjem). Predavatelj g. kmet. referent Josip Sustić, ki je akcijo organiziral, bo pojasnil pomen raznih preiskav zemlje in njihovo vrednost v kmetijstvu. Obrazložil bo na temelju izsledkov edino pravilni in štedljivi način gnojenja vseh vrst sadežev s pomočjo preizkušenih tabel, prikrojenih za razmere v dravski banovini. Predavanje je velevažno! Kmetijske podružnice in druge organizacije naj o tem nemudoma obvestijo svoje člane. Pošljejo naj k predavanju vsaj enega člana, da se bo lahko vpeljal v najmodernejši način gnojenja in sodobnega šolskega zavoda po končanem tako dobil pripomočke, da bo lahko dajal navodila tudi drugim.

Pravni nasveti

Skrajšani rok drugega sina. K. A. Prvi vaš sin je služil leta 1925 skrajšan rok. Pred petimi leti je odšel od doma in se je poročil. Mlajši sin pride letos na nabor. Vprašate če ima pravico do skrajšanega roka, ker edini preživlja družino. — Če boste dokazali, da je bil prvi sin pet let pred naborem drugega zakonito odpravljen od hiše ter da je oče popolnoma nesposoben za delo, tako, da v rodbini ni nobenega moškega sposobnega za delo ali pridobivanje, bo sin služil skrajšan rok, če plačuje rodbina več kot 120 Din neposrednega davka na leto.

Volilo gre v breme dediča. F. M. G. Leta 1922 ste si s svojim denarjem napravili na podstrešju hiše Vašega svaka enosobno stanovanje. Ko je svak umrl, je v tozadevni oporoki Vam zapisal, da živate to stanovanje brezplačno do svoje smrti. Sin zapustnika pa zahteva od Vas, da plačate na to stanovanje odmerjen davek 100 Din, sicer Vas bo tožil. Vprašate, če ste dolžni to plačati. — Če Vam je svak v oporoki zapisal kot volilo brezplačno stanovanje, potem imate Vi po našem mnenju prejemati čisto volilo in grejo vsa bremena volila, t. j. tudi davki v breme dediča, t. j. sina zapustnika. Važno je, da ugotovite, kako je to bilo zapisano v oporoki in kako je Vaša stanovanjska pravica bila določena pri zapuščinski razpravi.

Postavitev čebelnjaka. F. B. V. L. Postaviti nameravate čebelnjak na Vašem vrtu tik sosedove njive. Vprašate, kako blizu njive smete postaviti čebelnjak. — Če Vam sosed dovoli, smete postaviti čebelnjak tudi tik na Vašo mejo. Če pa sosed tega ne dovoli, in je v zadnjih 30 letih sosed njivo oral tik do meje, tako da je pri oranju vnajni konj hodil deloma po Vašem vrtu, potem morate čebelnjak tako daleč postaviti od meje, da ne bo sosed oviran pri doseganju načinu oranja njive.

Zakup paše na občinskih potih. M. C. H. Lani ste po svoji nečakinji izlicitirali pašo na dveh občinskih potih, za ceno, ki je še enkrat višja, kakor se je plačevala prejšnjia leta. Prosili ste za znižanje zakupnine, vendar je bila paša zelo alaba, zlasti se, ker je bila suša. Vprašate, če bi mogli doseči popust zakupnine, ker ste se pritožili preden ste pasli in ker je nečakinja pašo izlicitirala. — Zato ker je nečakinja pašo izlicitirala, ne bo mogoče zakupne pogodbe izpodbijati, ker ste jo itak pooblastili in s tem, da ste po potih pasli tudi priznali. Če paša res ni vredna niti polovice tega, kar plačujete, bi mogli zahtevati razveljavljenje zakupne pogodbe, ako niste pristali na zakupnino, kljub temu, da vam je bila nerazmerna vrednost paše znana. Če se pri občini ne morete pogoditi, lahko tožite. So-

Pošljite naročnino!

diše bo o vrednosti paše zaslišala izvedence in nato razsodilo. Pomislite dobro, predno napravite zadnje kerake, če se vam izplača.

Kuluk. M. M. R. Za leti 1930 in 1931 so bile določene po tri enote za banovinske in po tri za občinske ceste. Če ste dve enoti osebno odslužili ali po namestniku in sedaj izterjujejo še tretjo, se ne boste mogli plačilu uspešno upirati. Osebno morejo kuluk odslužiti vsi za delo sposobni moški davčni zavezanci od 18. do 60. leta starosti, razen po zakonu izvzetih državnih, banovinskih, občinskih uslužbencev itd., ki morajo plačati obvezno dkupnino ne glede na davčno moč in delovno sposobnost. Osebno delo more moški zavezanec odslužiti ali sam, če je sposoben za delo ali pa po sposobnem namestniku od izpolnjenega 16. leta dalje ali pa se odkupi po določenih zakona in pravilnika. Ženske so načelno izključene od osebnega dela in dela po namestniku ter morajo plačati odkupnino.

Prošnja za vojaške olajšave. I. Z. S. Našteli ste v dopisu rojstne letnikke očeta in otrok ter opisali ste njihove gospodarske razmere. Pozabili pa ste povedati, kakšno prošnjo bi radi delali: ali za skrajšan rok ali za oprostitev. Če ni pri hiši drugega moškega v starosti od 17 do 60 let, kakor dvajsetletni sin in plačujete manj kot 120 dinarjev neposrednega davka na leto, tedaj ima sin pravico do oprostitve, ševeda le, če on resnično vzdržuje rodbino. Pri naboru naj priloži potrdilo županstva, da res vzdržuje rodbino. Če pa je že potrjen, naj vloži s 25 dinarji kolekovano prošnjo na komando vojnega okrožja (v Ljubljani), ki ji naj priloži gori omenjeno potrdilo in rodbinsko polo, ki je napravi župni urad.

Zastavitev tuje stvari. J. Š. K. Čevljar ima dva stroja in je eden od teh še last tvrdke, ker še ni plačan. Čevljar ps dolguje sestri večjo vsoto denarja in je izjavil, da je en stroj njena last, dokler ne bo dolg poravnal. Vprašate, če more stranka, ki čevljarja toži, stroj prodati? Onega stroja, ki je še last tvrdke, čevljar ni mogel niti prodati niti zastaviti, ker se tujih stvari ne more prodajati in brez privolenja lastnika tudi ne zastaviti. Če bo torej kdo potem tožbe in tej sledeče rubeži hotel iztirjati svoje posojilo od čevljarja, bo mogel zarubiti le njegove stvari, torej le oni stroj, ki je njegova last.

Skrajšan rok. J. K. Če nista dva brata po vrsti pred vami odslužila polnega roka, boste morali poleg drugega brata tudi vi — tretji — služiti polni rok. Za prvega niste povedali koliko je služil v avstroogrski vojski. Če je služil le kot črnovojnik, se ne smatra, da je služil polni rok.

Vstop v podoficirsko šolo. F. Z. Kadar se mladenič sprejemalo v podoficirsko šolo — v oficirsko vras ne bodo sprejeli, ker nimate

zadostne izobrazbe — je vselej razglašeno z javno nabitimo oglašit in tudi v časopisih. Če pri županstvu ne vidite teh razglasov, pojdite na okrajno načelstvo. Iz teh razglasov boste zvedeli vse podrobnosti, ki jih želite.

Pravico do skrajšanega roka. K. B. R. Pri vaš brat, ki je prejel očetov delež že l. 1926 se bo smatral za odpravljenega od hiše, ker je od tedaj že minilo pet let pred vašim naborom. Vendar bo treba to v slučaju, da se boste nanj sklicevali, z notarsko ali sodno ali kakšno drugo listino (overovljeno pobopnico) dokazati. Drugega brata, ki je že dolgo v inozemstvu in še ni prejel svojega deleža, bodo smatrali za odpravljenega, če bo pristojno oblastvo (županstvo) potrdilo, da je že 20 let v inozemstvu in s svojo rodbino v vsem tem času ni vzdrževal nobene zveze in je tudi ni podpiral. V tem slučaju bodo vas smatrali za hranilca matere in, ker ne plačujete 120 dinarjev neposrednega davka, bi bili oproščeni. Skrajšanega roka pa ne boste služili, ker drugi brat ni služil vojakov.

Spor radi napajalnika. A. Z. P. Če sta vam soseda napajalnik pokvarila, sta vam dolžna povrniti škodo. Sicer vam pa svetujemo, da se vsi trije sporazumete pa napravite tak napajalnik, ki bo za vse tri uporabljev. Če pa to ne gre, pač ne bo kazalo drugega, kakor, da vsak napravi napajalnik za sebe.

Pridržavanje vojaškega uverenja. F. K. Če sami ne morete očeta priprositi do tega, da vam izroči omenjeno vojaško listino, prosite župana za posredovanje. Upamo, da se županu posreči očetu dopovedati, da za tak malenkostni dolg, ki ga imate pri njemu, ne sme zadrževati vaših vojaških listin. Druge poti, ki jo zaenkrat ne svetujemo, menda ne bo treba nastopati. — Kar se cene za uro tiče, jo more oceniti strokovnjak, ki je uro videl ali ki ste mu jo natančno opisali. Le dejansko vrednost ste dolžni plačati.

Vojaški pregled v 31. letu starosti. J. J. Mladeniči, ki so bili pri zadnjem naboru spoznani za začasno nesposobne, se pregledajo še v 31. letu starosti. Če jih tedaj spoznajo za sposobne, jim ni treba služiti kadrovskega roka, pač pa jih razporede v operativno vojsko, oziroma mornarico. Javiti se imajo z mladeniči naborniki domače občine.

Napeljava vode na sosedovo dvorišče. J. Z. Sosed je pred nekaj leti napeljal odtočno vodo s svojega sveta čez vaše dvorišče, dočim se je prej ta voda poprej odtekala na njegovo dvorišče. Ali je mogoče prisiliti soseda, da ustavi odtok vode na vaš svet. — Vsakakor lahko preprečite dotok vode s sosedovega sveta na vaše dvorišče, če teče tja sele par let. Če bo pa voda 30 let tekla na vaše dvorišče, bo sosed priposestvoval pravico, da se odteka voda na vaš svet in mu potem tega ne boste mogli več zabraniti.